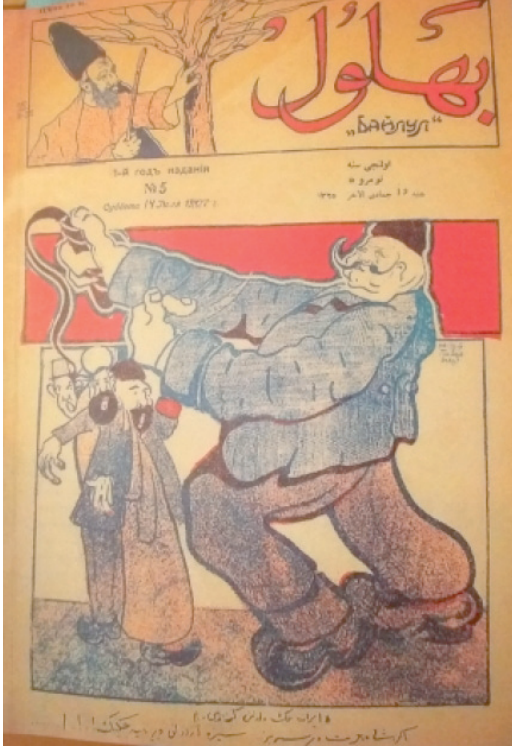

2023.- 19 may.- S.8.

YENİ AZƏRBAYCAN

<http://www.yeniazərbaycan.com>

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir

6 ay ömür sürən jurnal!

116 yaşlı "Behlul"...

Yeganə BAYRAMOVA

Bu gün Azərbaycan satirik jurnalistikasının ən yaxşı nümunələrindən sayılan "Behlul" jurnalının 116 yaşı tamam olur. Adını Şərqi folklor qəhrəmanı Behlul Danəndədən götürən jurnal 1907-ci ildə mayın 19-da nəşrə başlayıb. Cəmi 6 ay ömür sürən və 9 nömrəsi işıq üzü görünən bu jurnalın əsas hədəfi Çar Rusiyasının özbaşnalıqlarını, müsəlman əhalinin çətin həyat şəraitini işıqlandırmaq idi.

Həftəlik satirik jurnal Ələsgər Əliyevin redaktorluğu, Seyid Hüseynin əməkdaşlığı ilə "Kaspi" mətbəəsində nəşr edilirdi. Jurnalın səhifələrində zəhmətkeş kütlənin 1905-1907-ci illərdəki inqilabi mübarizəsi geniş işıqlandırılırdı. Dövrün ziyahıları, həmçinin "Dərdmənd", "Behlul",

"İpləmə", "Düdük" imzaları ilə yazdıqları felyeton və məqalələrdə Çarizmin müsəlman əhaliyə qarşı ayrı-seçkilik siyasətini qınayıb, xalqın savadlanmasına çalışırdılar.

"Behlul" forma etibarlı ilə "Molla Nəsrəddin"ə bənzəyirdi. Jurnalda şəkillər, felyetonlar, satirik şeir, teleqraf xəbərləri, lügət, tapmaca və başqa yazılar dərc olunurdu. Jurnalın nömrələrində "Molla Nəsrəddin"ə dair maraqlı materiallar verilməmişdir. Hər iki jurnalın əməkdaşları arasında sıx əlaqə də yaranmışdı.

"Behlul"un nəşri də dəfələrlə dayandırılmışdı. Lakin irticanın təqibi "Behlul"u öz yolundan döndərə bilmirdi. Onun "Camaata" adlı müraciətində "Molla Nəsrəddin" in bütün islam aləmində ən qabaqçıl ideyaları təbliğ etdiyi və məhz bu səbəbdən mürtəcə qüvvələrin onu dağıtmaq, məhv etmək istədiklərini bildirirdi. Jurnal "Oyanın! Oyanın!" - deyərək xalqa xitabında "Molla Nəsrəddini qorumağa çağırırdı.

1907-ci ilin noyabr ayınadək cəmi 9 nömrəsi nəşr edilən jurnal "zərərli məsləkinə görə" nəşrini dayandırdı. "Kəlmiyyət", "Şeypur", "Zənbur", "Rəhbər" satirik jurnalları kimi "Behlul" da az yaşadı... Lakin bu jurnalın qısa ömrü olsa da, Azərbaycan xalqının millət kimi formalaşmasında mühüm rol oynadı, milli özünüdərk prosesini hədəf tutaraq işıqlandırdı.

Xatırladaq ki, 2020-ci ildə Azərbaycan mətbuatının 145 illiyi münasibətilə "Behlul" jurnalı kitab formatında çap olunub. AMEA Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun Mətbuat tarixi və publisistika şöbəsinin elmi işçisi Dilbər Rzayeva tərəfindən ilk dəfə transfonelitersiya edilib. 146 səhifədən ibarət kitab "Behlul" satirik jurnalının ərəb qrafikalı əlifbadan transfonelitersiyasıdır.